

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

РОГОЗА НАТАЛІЯ АНАТОЛІВНА

УДК 004.9:338.432

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ**

08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2015

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Національному університеті біоресурсів і природокористування України Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник доктор економічних наук, професор,
заслужений економіст України
Єрмаков Олександр Юхимович,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України,
професор кафедри економіки праці та
розвитку сільських територій

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Клочан В'ячеслав Васильович,
Миколаївський національний аграрний університет,
завідувач кафедри менеджменту
організацій та права

кандидат економічних наук, доцент
Соловійов Андрій Ігорович,
Херсонський державний університет,
доцент кафедри менеджменту організацій

Захист відбудеться «23» грудня 2015 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.004.01 у Національному університеті біоресурсів і природокористування України за адресою: 03041, м. Київ–41, вул. Генерала Родимцева, 19, навчальний корпус № 1, кімната 97

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету біоресурсів і природокористування України за адресою: 03041, м. Київ–41, вул. Героїв Оборони, 13, навчальний корпус 4, кімната 41а

Автореферат розісланий «21» листопада 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т. І. Балановська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ефективний розвиток аграрного сектору значною мірою залежить від ступеня сформованості структури та рівня оптимальності територіальної організації і управління. Гармонійний і збалансований розвиток аграрного сектору, базовою складовою якого є сільське господарство, вважається системоутворювальним у національній економіці, запорукою продовольчої безпеки держави і базується на тісних зв'язках технічних, економічних, соціальних, екологічних і організаційних чинників. Тому аграрний сектор слід розглядати як динамічну систему, яка дає можливість моделювати міжгалузеві взаємозв'язки та пропорції, враховуючи якісну соціальну складову системи, а перспективні напрями його ефективного розвитку потребують удосконалення.

Теоретичним, методологічним та практичним аспектам ефективного розвитку та функціонування агропромислового комплексу, аграрної сфери, аграрного сектору присвячені праці вітчизняних учених: В. Г. Андрійчука, М. П. Бутка, В. П. Галушко, О. І. Гойчук, О. Д. Гудзинського, А. Д. Діброви, О. Ю. Єрмакова, А. П. Зінченка, С. М. Кваші, М. І. Кісіля, М. Ю. Мироненко, О. М. Могильного, О. П. Попової, І. В. Пушкаря, М. Й. Хорунжия, О. М. Шпичака, Н. М. Шевченко, К. В. Черненко та ін.

Одним із вирішальних факторів ефективного розвитку аграрного сектору в сучасних умовах є формування дієвої системи його інформаційного забезпечення. Теоретичним та методологічним основам інформатизації агропромислового виробництва, необхідності побудови цілісної інформаційної системи для розвитку та підтримки сільського господарства, формуванню інформаційного забезпечення та його ролі в управлінні аграрним сектором, створенню інформаційно-консультаційної служби присвячені праці вітчизняних учених: Т. П. Кальної-Дубінюк, В. В. Клочана, М. Ф. Кропивка, І. М. Криворучка, Ю. С. Коваленка, В. Б. Моссаковського, В. П. Немчука, С. А. Пехоти, І. Х. Степаненка, П. Т. Саблука, А. І. Соловійова, С. О. Тивончука, М. З. Швиденка та ін.

Разом із тим слід зазначити, що системні дослідження проблеми формування інформаційного забезпечення аграрного сектору та аналізу інформаційних потреб суб'єктів господарювання недостатньо висвітлені. Важливість зазначених питань, необхідність їх глибокого теоретичного опрацювання і практичного обґрунтування визначили актуальність теми дисертаційного дослідження, його мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами темами. Дисертаційна робота виконана в межах наукової тематики Національного університету біоресурсів і природокористування України за темами: «Вдосконалення організаційно-економічного механізму господарювання в агропромисловому виробництві» (номер державної реєстрації 0106U007383), у межах якої здобувачем розроблено підходи щодо формування ступеневої організаційно-інформаційної моделі розвитку регіонального АПК; «Розробка інформаційних технологій аналізу впливу світового ринку на стан продовольчої безпеки України» (номер державної реєстрації 0112U002820), у межах якої здобувачем обґрунтовано методичні підходи до побудови підсистеми економічного розвитку, аграрного ринку та інвестиційної політики в організаційно-економічному механізмі інформаційного забезпечення

аграрної галузі; «Розробка системи електронного дорадництва в аграрній сфері України» (номер державної реєстрації 0114U000661), у межах визначеної теми здобувач брала участь у розробці структури та моделі системи електронного дорадництва в аграрній сфері.

Мета і задачі дослідження. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних засад і розробці практичних рекомендацій щодо побудови системи інформаційного забезпечення аграрного сектору, спрямованої на його ефективний розвиток та подальшу євроінтеграцію України.

Для досягнення поставленої мети в дисертаційній роботі вирішувалися такі основні задачі:

- узагальнити теоретичну сутність інформаційного забезпечення та визначити роль, місце і властивості інформації в системі ресурсного забезпечення сільськогосподарського виробництва як наукового підґрунтя отримання належної і достовірної інформації для ефективного розвитку аграрного сектору;

- обґрунтувати методичні підходи до формування інформаційних ресурсів системи інформаційного забезпечення аграрного сектору як складової ефективного розвитку національної економіки у ринковому середовищі;

- оцінити рівень інформатизації аграрного сектору для визначення основних напрямів удосконалення галузевого інформаційного забезпечення;

- здійснити аналіз інформаційних потреб аграрної сфери та оцінку ефективності інформаційного забезпечення сільськогосподарського виробництва для створення системи затребуваного інформаційного забезпечення для прийняття рішень на всіх рівнях управління;

- обґрунтувати концептуальні засади оптимізації інформаційного забезпечення аграрного сектору в умовах глобалізації економіки, спрямованої на підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва;

- надати пропозиції щодо інноваційної складової в системі інформаційного забезпечення, що сприятиме прискоренню розвитку галузей аграрного сектору та зростанню ефективності його функціонування;

- обґрунтувати модель організаційно-інформаційної структури сталого розвитку аграрного сектору як передумови реалізації Концепції переходу України до сталого розвитку за активної участі державних інституцій.

Об'єктом дослідження є процеси формування системи інформаційного забезпечення ефективного розвитку аграрного сектору.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів інформаційного забезпечення ефективного розвитку аграрного сектору.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є комплексний підхід, системно-структурний аналіз та діалектичний метод наукового пізнання, фундаментальні наукові праці та розробки вітчизняних і зарубіжних вчених у галузі побудови та впровадження системи інформаційного забезпечення аграрного сектору. Для реалізації поставлених у дисертаційній роботі задач було використано такі методи дослідження: абстрактно-логічний – для узагальнення теоретичних і методичних положень, визначення мети, сутності понять та категорій; теоретичного узагальнення – під час опрацювання наукових

праць, законодавчих і нормативно-правових актів; системного аналізу і синтезу – для комплексного дослідження інформаційного забезпечення та його складових; методи економічного аналізу – для визначення рівня інформатизації аграрного сектору і передумов впровадження системи інформаційного забезпечення, інтегрованої оцінки ефективності впровадження інформаційної системи; методи кореляційного аналізу – для перевірки гіпотез щодо впливу складових інформаційного забезпечення і Загальних інформаційних рахунків на ефективність виробництва суб'єктів економічної діяльності; експертних оцінок – для аналізу інформаційних потреб суб'єктів господарювання та джерел інформації; ймовірнісного моделювання – обґрунтувати методичні підходи оптимізації інформаційного забезпечення аграрного сектору; абстрактно-логічний – під час формування моделі організаційно-інформаційної структури сталого розвитку аграрного сектору.

Інформаційною базою дисертаційного дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України з досліджуваної проблеми, матеріали Міністерства аграрної політики та продовольства України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, Головного управління статистики у Київській області, результати власних досліджень автора, електронні інформаційні портали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо удосконалення системи інформаційного забезпечення аграрного сектору з метою його ефективного розвитку в умовах глобалізації. Основними положеннями, які отримані особисто автором і виносяться на захист, є такі:

вперше:

– розроблено концептуальні засади формалізації оптимального обсягу інформаційного забезпечення, що зменшує рівень невизначеності, а саме ймовірність втрати інвестицій при реалізації інноваційних проектів в аграрному секторі, що сприятиме прогнозованому фінансовому забезпеченню розвитку галузі (С. 11)

удосконалено:

– визначення терміна «інформаційне забезпечення» та напрями його розвитку з точки зору системної взаємодії його складових, що визначає комплексний характер даної дефініції, від якої залежить оперативність та рівень прийняття рішень на всіх рівнях управління розвитком аграрного сектору (С. 6–7);

– методичні підходи щодо формування галузевих інформаційних ресурсів як інтелектуальної складової прогнозно-аналітичної підсистеми інформаційного забезпечення, систематизовано типи і види ресурсів у системі корпоративного створення та використання стандартизованого формату опису для інтеграції у вітчизняні та світові інформаційні системи (С. 7);

– методичні підходи щодо формалізації рівня забезпечення інформаційних потреб суб'єктів господарювання, що дасть можливість обґрунтувати архітектоніку адаптивного агрегування розподілених мережевих ресурсів, узагальнення інформаційних документальних потоків та зменшити ризик інформаційної асиметрії в аграрному секторі (С. 9–10);

- систему показників економічної ефективності і результативності інформаційного забезпечення аграрного сектору, що забезпечують соціальний та економічний ефект інтегрованої оцінки ефективності впровадження інформаційних систем у сільськогосподарському виробництві (С. 10–11);

- пропозиції щодо формування ступеневої організаційно-інформаційної моделі розвитку аграрного сектору як системи взаємопов'язаної і взаємоузгодженої сукупності функціональних підсистем: організаційної, економічної, інноваційної, соціальної, екологічної та інформаційної – для реалізації основних положень проектування сталого просторового розвитку України (С. 12–14);

набули подальшого розвитку:

- механізм оцінки рівня інформатизації аграрного сектору на основі індикаторів Національної системи оцінки рівня розвитку інформаційного суспільства в Україні для розрахунку інтегрованих композитних індексів рівня проникнення інформаційних технологій в життєдіяльність суспільства (ITS, RITS), з метою визначення передумов впровадження системи інформаційного забезпечення та сприятиме ефективному розвитку аграрного сектору (С. 8–9).

- пропозиції щодо формування системи сучасного інформаційного забезпечення аграрного сектору як конвергентної мережі з виділенням її основних інтелектуальних складових, зокрема інноваційної та сільськогосподарської дорадчої служби, що забезпечить супровід ефективного використання науково-технічних досягнень в аграрному секторі (С. 12).

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні обґрунтованих пропозицій щодо подальшого ефективного розвитку аграрного сектору шляхом запровадження системи інформаційного забезпечення галузі в цілому по країні та окремого регіону зокрема.

Основні положення та результати дисертаційної роботи знайшли схвалення і впроваджені у практичну діяльність Департаменту агропромислового розвитку Київської обласної державної адміністрації (довідка № 02-03.1-1/497 від 16 березня 2015 р.), Державного підприємства «Центр науково-технічної інформації та сприяння інноваційному розвитку України» Міністерства освіти і науки України (довідка № 23-02-15/18 від 17 лютого 2015 р.), Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України (довідка № 13-01/01 від 16 березня 2015 р.). Отримані практичні результати використовуються у навчальному процесі Національного університету біоресурсів і природокористування України на кафедрі економічної кібернетики під час викладання дисциплін «Оптимізаційні методи та моделі», «Моделювання економічної динаміки», «Дослідження операцій» (акт від 24.03.2015 р.). Практичною реалізацією методики створення електронних інформаційних ресурсів є розроблення та впровадження Концепції автоматизації інформаційно-бібліотечного забезпечення навчального та наукового процесів у Національному університеті біоресурсів і природокористування України та його відокремлених підрозділах на основі багатофункціональної автоматизованої інформаційно-бібліотечної системи «ІРБІС» (акт від 26.03.2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною, завершеною науковою працею, в якій викладено авторський підхід до обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів і практичних

рекомедацій щодо процесу запровадження інформаційного забезпечення як передумови ефективного розвитку аграрного сектору. Наукові результати, які наводяться в дисертаційній роботі, одержані автором особисто і викладені в опублікованих працях.

Апробація результатів дисертації. Основні результати та положення дисертаційної роботи апробовані на: Всеукраїнській науково-практичній конференції «Наукові концепції та практика реалізації стратегій інноваційного розвитку України та її регіонів» (м. Донецьк, Донецький економіко-гуманітарний інститут, 5–6 листопада 2007 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційність розвитку сучасного аграрного виробництва» (м. Львів, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, 27–28 жовтня 2011 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Біоресурси планети та біобезпека навколишнього середовища: проблеми та перспективи» (м. Київ, Національний університет біоресурсів і природокористування України, 4–8 листопада 2013 р.), Міжнародному столі «Інформаційне дорадництво у системі агроосвіти та особистості сертифікації дорадників та експертів-дорадників» у рамках Міжнародної виставки «Зернові технології» (м. Київ, 11–12 лютого 2013 р.), XII Международной научно-практической конференции «Инновационные подходы в управлении агропромышленным комплексом» (г. Барнаул, Алтайский отдел ГНУ СибНИИЭСХ Россельхозакадемии, 2–3 июля 2013 р.), IX Международной научно-практической конференции «Актуальные вопросы и организационно-правовые основы международного сотрудничества в сфере высоких технологий» (м. Київ, «Укртехінформ», 25 квітня 2014 р.), Международной научно-практической конференции «Современные проблемы регионального развития» (г. Пловдив, Болгария, 27–28 октября 2014 г.), III Міжнародній науково-практичній конференції «Глобальні і регіональні проблеми інформатизації в суспільстві та природокористуванні 2015» (м. Київ, Національний університет біоресурсів і природокористування України, 25–6 червня 2015 р.)

Публікації. За результатами проведених досліджень автором опубліковано 20 наукових праць загальним обсягом 10,2 друк. арк., з яких 14 статей у наукових фахових виданнях України обсягом 8,45 друк. (у тому числі 1 стаття у виданні, що входить до міжнародної наукометричної бази), 1 стаття у науковому періодичному виданні іншої держави обсягом 0,6 друк. арк., 5 матеріалів і тез наукових доповідей обсягом 1,15 друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний текст дисертації викладено на 193 сторінках друкованого тексту. Вона містить 24 рисунки, 8 таблиць та 11 додатків. Список використаних джерел налічує 243 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, задачі, об'єкт, предмет, зазначено методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення, ступінь апробації одержаних результатів, окреслено особистий внесок здобувача у вирішення поставлених завдань.

У першому розділі «Наукові засади функціонування системи інформаційного забезпечення аграрного сектору» досліджено теоретичну сутність інформаційного забезпечення аграрного сектору в сучасних умовах ринкового господарювання; визначено роль і місце інформації в системі галузевого ресурсного забезпечення; узагальнено й обґрунтовано методичні основи формування системи інформаційного забезпечення аграрного сектору.

Одним із факторів та інструментів ефективного функціонування аграрного сектору України в ринкових умовах є створення інформаційного середовища, яке надасть можливість симетричного використання інформації та створення системи інформаційного забезпечення галузі.

На основі опрацювання теоретичних надбань вітчизняних та зарубіжних учених обґрунтовано сучасне визначення терміна «інформаційне забезпечення», під яким слід розуміти сукупність форм документів різних видів призначення та типів формування, нормативної бази та реалізованих рішень щодо обсягів, розміщення і форм існування інформації, яка використовується в інформаційній системі під час її функціонування на об'єкті управління. Визначено напрями розвитку з точки зору системної взаємодії його складових інформаційних ресурсів, типових уніфікованих технологій створення та зберігання їх на основі програмного і технічного забезпечення та структур, що забезпечують ці перетворення інформації для подальшого використання в інформаційній системі (рис. 1).

Рис. 1. Основні напрями розвитку системи інформаційного забезпечення аграрного сектору

У роботі сформульовано також основні вимоги щодо інформаційного забезпечення аграрного сектору, якими є: достатність для виконання всіх функцій

управління; використання погоджених класифікаторів для кодування інформації, що використовується як на об'єкті управління, так і на вищому рівні; сумісність з інформаційним забезпеченням систем інших рівнів; відповідність форм документів і відеоінформації, які вводяться системою, вимогам стандартів, технічним можливостям замовників; організація інформаційних масивів у вигляді розподілених або корпоративних баз даних.

Враховуючи сучасні тенденції розвитку агропромислового виробництва та новітні інформаційні технології, варіантом ефективного розвитку системи інформаційного забезпечення аграрного сектору вважаємо доцільним її представлення як конвергентної мережі з виділенням таких основних складових, як: 1) архітектура мережі, 2) технічні засоби побудови та підтримки мережі, 3) інтелектуальна складова або система. Інтелектуальна складова включає підсистему інформаційних ресурсів різних типів і видів, прогнозно-аналітичну підсистему аграрного сектору України для інформаційного забезпечення центральних органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підсистему моніторингу інформаційних потреб органів управління та товаровиробників.

Запропоновані підходи щодо визначення ролі і місця управлінської інформації як сукупності необхідних нових та репрезентативних даних, що сприятимуть якісному здійсненню управлінських функцій в системі забезпечення сучасного галузевого і регіонального управління та визначені критерії оцінки якості управлінської інформації, а також методи подолання асиметрії інформації для суб'єктів господарювання галузі.

Об'єктивною реальністю в управлінні аграрними виробничими системами стала необхідність вирішення завдань, пов'язаних із формуванням та ефективним використанням інформаційних ресурсів. На жаль, нині відсутні єдина концепція створення та супроводу існуючих інформаційних ресурсів, а також повний реєстр державних інформаційних ресурсів із питань агропромислового виробництва, що має бути основою корпоративної або розподіленої системи інформаційного забезпечення галузевої та Державної інформаційних систем.

У результаті проведеного дослідження систематизовано типи і види інформаційних ресурсів у системі інформаційного забезпечення аграрного сектору та обґрунтовано методичні підходи до технології їх формування. Визначені організаційні структури, що складатимуть основу інфраструктури створення інформаційних ресурсів на всіх рівнях господарювання. Також узагальнено доступні сьогодні складові інформаційних галузевих веб-ресурсів.

У другому розділі **«Сучасні тенденції розвитку і ефективність інформаційного забезпечення агропромислового виробництва»** здійснено оцінку рівня інформатизації аграрного сектору; проведено аналіз інформаційних потреб галузі та запропоновано інтегровану оцінку ефективності впровадження інформаційних систем.

Для створення та ефективного функціонування системи інформаційного забезпечення аграрного сектору необхідною і достатньою умовою є розвиток засобів інформатизації сільських територій. Нині рівень розбудови інформаційного суспільства в Україні порівняно зі світовими тенденціями є не достатнім і не

відповідає її потенціалу та можливостям. Згідно з індексом мережевої готовності NRI (Networked Readiness Index) Всесвітнього економічного форуму, за темпами розвитку інформаційного суспільства Україна займає у світі 73 місце. Це вказує на недостатність заходів державної та регіональної політики щодо темпів розвитку інформаційного суспільства.

У роботі проаналізовано етапи інтеграції процесів інформатизації в сільському господарстві України та оцінено рівень їх інтегративності за основними індикаторами Національної системи розвитку інформаційного суспільства (у т. ч. сільського господарства), що є основою для інтегрованих композитних індексів рівня розвитку інформаційного суспільства української держави. За рівнем проникнення Інтернету (близько 34 %) наша країна займає передостаннє місце в Європі.

Відповідно до поставленої задачі дослідження передумов впровадження системи інформаційного забезпечення в аграрний сектор Київської області нами проведено аналіз обсягу інвестицій (індикатор частки витрат спрямованих на інформатизацію), спрямованих у сільське господарство, мисливство та лісове господарство у загальній структурі капітальних інвестицій столичного регіону, що свідчить про пасивну динаміку їх зростання (щорічне збільшення становить 7,5 %) (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка витрат на інформатизацію в аграрному секторі Київської області

Рік	Витрати на інформатизацію		Частка витрат на інформатизацію, %	
	Всього по області, тис. грн	Сільського господарства, мисливства та лісового господарства, тис. грн	У структурі загальних витрат	У сукупній структурі інвестицій в сільське господарство
2002	22435,2	646,1	2,87	0,21
2003	75992,7	1262,8	1,66	0,22
2004	80748,2	1848	2,28	0,23
2005	257432,9	1733,5	6,73	0,15
2006	77673,3	1773,4	2,28	0,2
2007	143363	1776,8	1,23	0,2
2008	137219,7	5267,4	3,83	0,39
2009	125340,2	4146,3	3,30	0,34
2010	303000,3	3664,6	1,2	0,31
2011	200396,7	5825,2	2,9	0,21
2012	110070	5345,2	4,85	3,66
2013	293790	5980,3	2,03	3,83
2013 р. до 2002 р.	1309,5%	925,6%	- 0,84	+3,62

Аналіз динаміки капітальних інвестицій на інформаційне забезпечення в сільському господарстві Київської області вказує на тенденцію їх збільшення за

досліджуваний період (рис. 2). Отримані в дисертаційній роботі результати дають підставу зробити висновок, що, по-перше, існує чітка тенденція збільшення частки витрат на інформатизацію від загального обсягу інвестицій в аграрний сектор; по-друге, в сукупній структурі інвестицій в сільське господарство столичного регіону витрати на інформатизацію посідають одне з останніх місць. Відзначене переконує в тому, що інформаційне забезпечення, як умова ефективного розвитку аграрного сектору, потребує активізації державно-приватного фінансування.

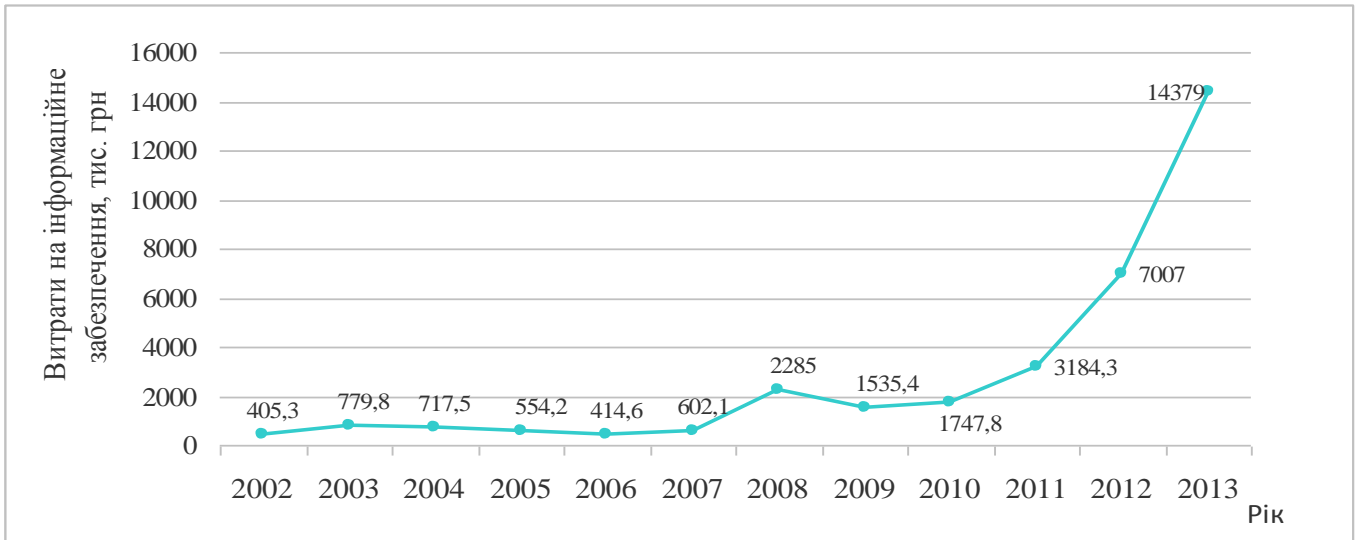

Рис. 2. Динаміка інвестицій на інформаційне забезпечення в сільському господарстві Київської області

У процесі дослідження визначено, що інформаційна потреба є головною передумовою організації інформаційного пошуку, а базовими поняттями оцінювання ефективності цього пошуку є релевантність та пертинентність. Релевантність – це ступінь відповідності документа, що розшукується, запиту користувача. Поняття пертинентності визначено як характеристика ступеня відповідності змісту документа, знайденого в результаті інформаційного пошуку, інформаційній потребі, вираженій в інформаційному запиті. В ідеалі пошукові запити мають наблизитись до 100 % релевантності та максимально можливої повноти результатів пошуку за пертинентності не нижче за 90 %. Тому пертинентність як якісну усвідомлену оцінку ефективності інформаційного пошуку, вважаємо доцільним ввести в запропоновану формалізацію показника, що враховує ймовірності переходу інформації в категорію «знання» – Загальний інформаційний рахунок. Останній характеризує якісний рівень задоволення інформаційних потреб і є ознакою для кореляційного аналізу факторів (видів інформаційних джерел), їх взаємодії, спрямованої на забезпечення однорідності кінцевого результату. Загальний інформаційний рахунок запропоновано обчислювати за формулою (1):

$$JIS_j = \sum_{i=1}^m CN_{ij} \times PL_{ij}, \quad (1)$$

де CN_{ij} (Contact Number) – кількість інформаційних контактів j -го суб'єкта господарювання з i -м джерелом інформації; m – кількість інформаційних джерел; PL_{ij} (Pertinence of Information) – пертинентність інформації.

У ході дослідження здійснено перевірку гіпотез щодо впливу складових інформаційного забезпечення і Загальних інформаційних рахунків на ефективність виробництва суб'єктів економічної діяльності на основі кореляційного аналізу, який показав наявність суттєвого впливу цих складових на результати їх діяльності. Зазначено, що моніторинг галузевих інформаційних потреб та оцінка джерел інформації є інструментом обґрунтування архітектури симетричного доступу до системи інформаційного забезпечення аграрного сектору.

Обґрунтовано зростаючу роль інформаційних технологій, зокрема впровадження інформаційних систем як важливого інструменту підвищення ефективності розвитку галузі. Відповідно, інформаційна система має забезпечити ефективність, що оцінюється ступенем досягнення поставлених економічно виправданих цілей її впровадження та функціонування.

У ході дослідження було проаналізовано зарубіжні та вітчизняні технології, підходи та методики щодо ефективності інвестиційних проектів, інформаційних систем. Зазначено, що доцільно враховувати дві складові поняття «ефективність», а саме: показники економічної ефективності та результативності, що є факторами запропонованої у роботі інтегрованої моделі оцінки ефективності (рис. 3).

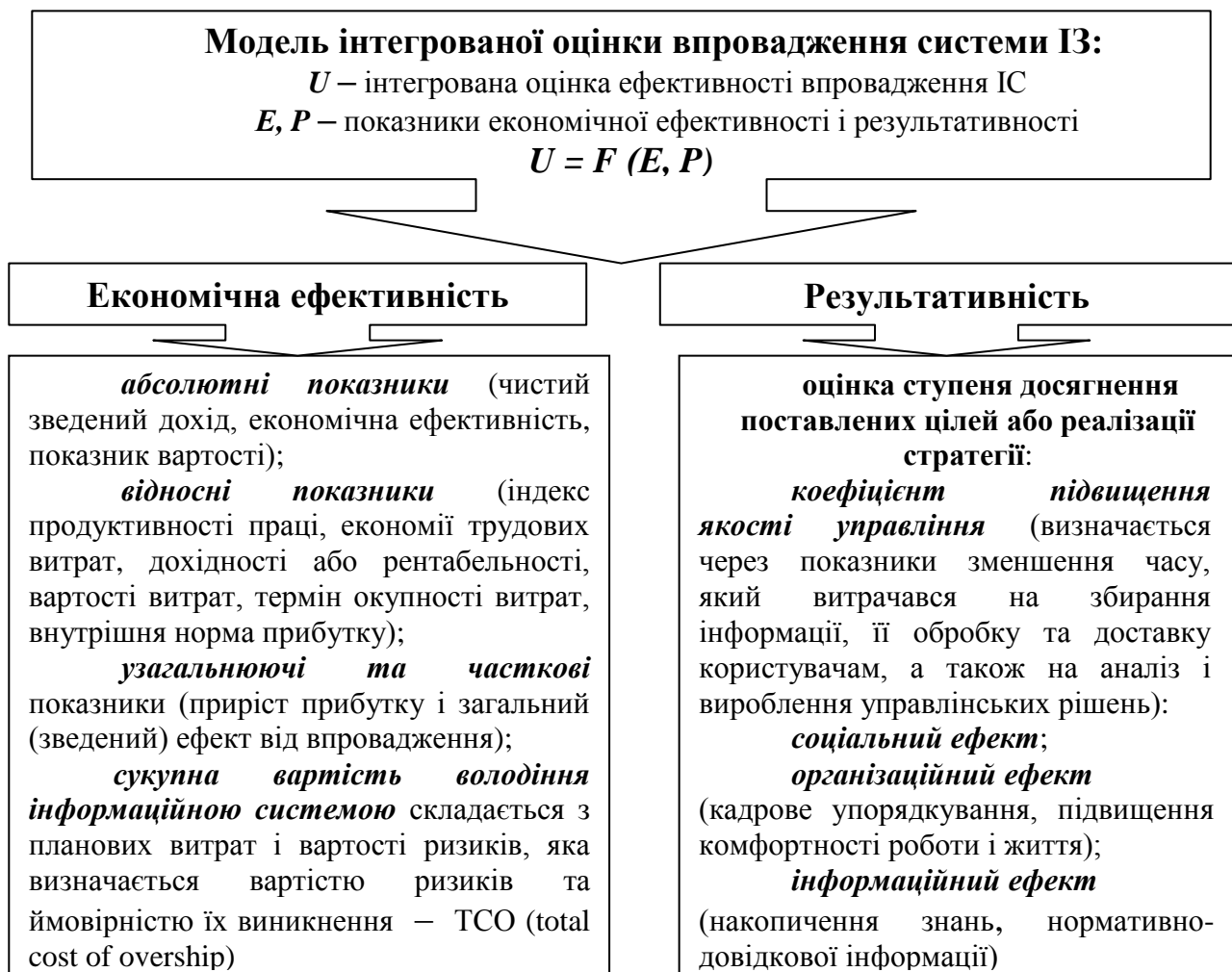

Рис. 3. Показники комплексної оцінки ефективності впровадження системи інформаційного забезпечення аграрного сектору

Результативність має оцінювати ступінь досягнення поставлених цілей або реалізації стратегії, а ефективність передбачає досягнення поставлених цілей з мінімально можливими витратами. Ці показники взаємопов'язані, але важливо оцінювати їх нарізно, що дозволить чітко визначити, чим викликаний поточний стан галузі, регіону, підприємства. В роботі запропонована модель інтегрованої оцінки впровадження інформаційного та консультаційного забезпечення аграрного сектору, що використовує кількісні та якісні методи оцінки ефективності.

У ході дослідження визначено ефективність проекту впровадження інформаційної системи аграрного сектору регіону на основі показників економічного аналізу, які включають методи дисконтування. Проведений економічний аналіз свідчить про високу економічну ефективність даного проекту: за величини чистого дисконтованого доходу 2,2 млн грн на кожну інвестовану у проект гривню до кінця 2017 року прямий і непрямий прибуток досягне 2 грн. У разі відмови від реалізації проекту сукупні втрати економіки у вигляді втраченої вигоди, прямого і непрямого економічного збитку становитимуть близько 7,1 млн грн.

Аналіз ефективності впровадження інформаційного та консультаційного забезпечення повинен сприяти виділенню державних коштів на інформаційно-технологічне переоснащення пріоритетних галузей аграрного сектору.

У третьому розділі «**Вектори підвищення ефективності інформаційного забезпечення аграрного сектору**» обґрунтовано концептуальні засади оптимізації інформаційного забезпечення аграрного сектору в умовах глобалізації економіки; визначено напрями удосконалення системи інформаційного забезпечення як інноваційної складової агропромислового виробництва; розроблено організаційно-інформаційну модель сталого розвитку аграрного сектору.

У ході дослідження визначено вплив обсягу інформаційного забезпечення на зменшення невизначеності під час прийняття управлінських рішень, про необхідність подолання якої зазначали у своїх працях вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема американські вчені-економісти, лауреати Нобелівської премії з економіки К. Ерроу та Д. Стігліц.

Запропоновано концептуальні засади оптимізації рівня інформаційного забезпечення під час впровадження інвестиційних проектів в аграрну галузь, що зменшує невизначеність (ймовірність втрати інвестицій) та мінімізує ризик їх реалізації. У роботі запропоновано модель, що дозволяє знайти оптимальний обсяг інформації (формули (2), (3) та (4)):

$$\min(p(y) \cdot (X_0 + I(y))), \quad (2)$$

$$p(y) = \frac{p_0 + p_1 \cdot y}{1 + y}, \quad (3)$$

$$I(y) = a \cdot y, \quad (4)$$

де X_0 – обсяг інвестування; y – обсяг інформації (КБ); $I(y)$ – вартість інформації; a – вартість одного КБ інформації; p_0 – початкова ймовірність, p_1 – ймовірність втрати інвестицій після отримання додаткової інформації.

Інтенсивність перебігу глобалізаційних процесів у світовій економіці вимагає від України відповіді на низку важливих економічних викликів, визначальним серед яких є здатність до своєчасного й ефективного впровадження новітніх технологій (інновацій). У Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року одним із пріоритетних напрямів досягнення стратегічних цілей визнано пріоритетне фінансування інноваційно-інвестиційних проектів. Зазначено проблеми, пов'язані з неефективною підтримкою державного регулювання у сфері інноваційної діяльності. Система інформаційного забезпечення аграрного сектору потребує формування ефективної інноваційної складової та розвинутої системи сільськогосподарського дорадництва.

У дисертаційній роботі визначено особливості формування ефективної інфраструктури інноваційної складової в системі інформаційного забезпечення аграрного сектору та окреслено місце дорадчих служб у трансфері технологій, який є основною формою просування інновацій. Зовнішню форму трансферу технологій пропонується включити в систему інформаційного забезпечення аграрного сектору. Надано рекомендації щодо забезпечення інформаційно-консультаційного супроводу трансферу технологій установами й організаціями державної та приватної системи науково-технічної інформації.

У ході дослідження здійснено теоретико-методологічне обґрунтування підходів щодо побудови ефективної системи управління аграрним сектором. Це передбачає вивчення закономірностей її функціонування та розробку на їх підставі сучасної організаційно-інформаційної моделі ефективного розвитку аграрного сектору. Відповідно до загальних принципів теорії складних систем, в сільськогосподарському виробництві має сформуватися характерне середовище, яке є однією з необхідних умов самоорганізаційного відтворення виробничих відносин і включає такі складові: 1) ринковий механізм, який розглядається як товарно-інформаційна система; 2) правове середовище; 3) середовище доступних ресурсів; 3) інформаційне середовище, що включає ринкові інформаційні структури, а також мас-медіа, які працюють із учасниками виробничих відносин.

Враховуючи зарубіжний досвід та світові теоретико-методологічні надбання на основі аналізу умов складових сталого розвитку, методології проектування сучасних інтегрованих інформаційних систем, а також необхідність переходу на інноваційні засади розвитку галузі запропоновано модель організаційно-інформаційної структури ефективного розвитку аграрного сектору. Під час проектування таких організаційних структур потрібно враховувати основні принципи побудови та фактори, які впливають на її якість.

Методологічні підходи до проектування сталого розвитку країни та територій підтверджують взаємозв'язок організаційної структури з його інформаційною складовою, яка слугує її основою.

Реалізація пропозицій та положень дисертаційної роботи можлива шляхом побудови складної відкритої організаційно-інформаційної моделі ефективного сталого розвитку аграрного сектору (рис. 4).

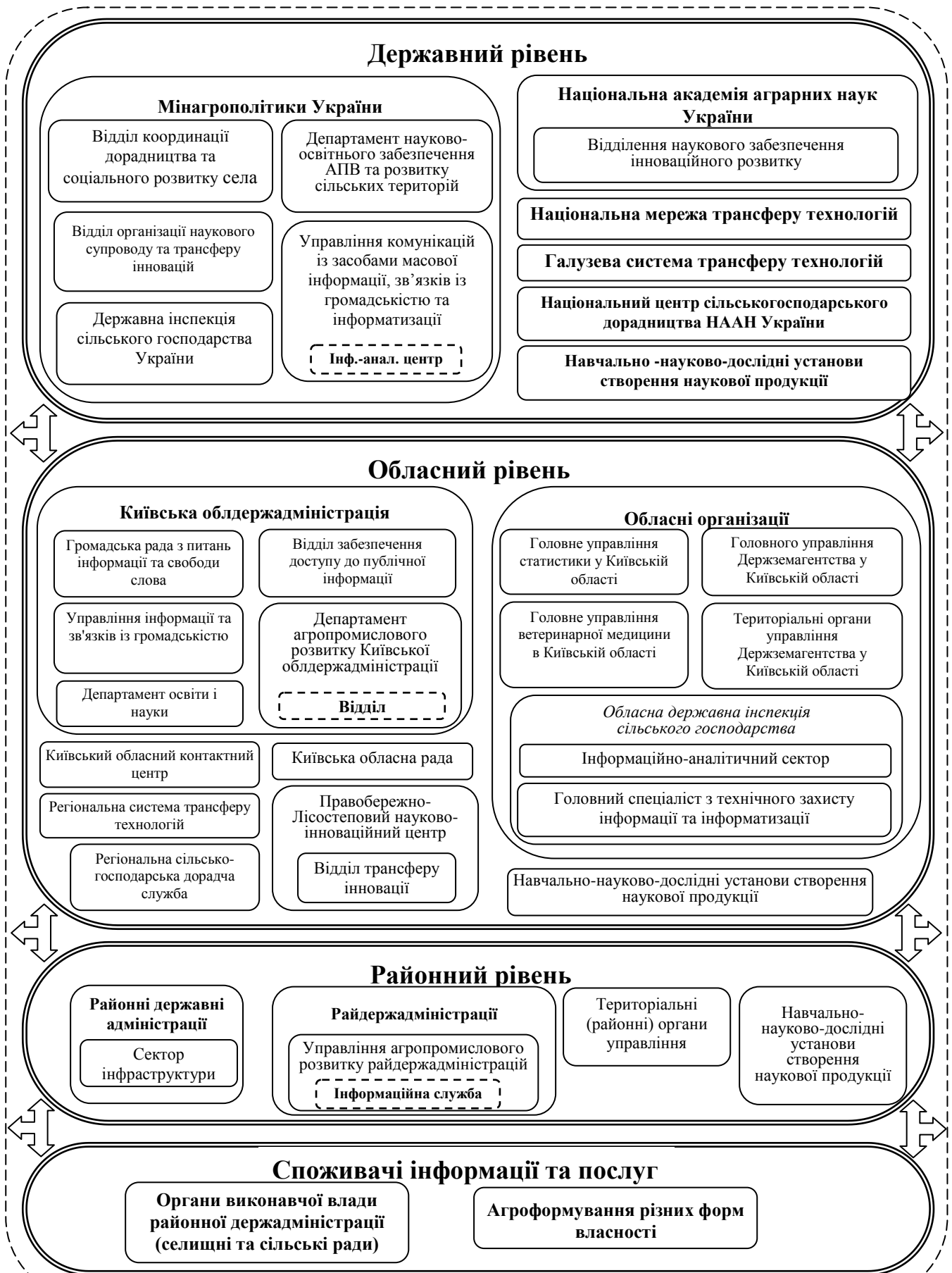

Рис. 4. Організаційно-інформаційна модель ефективного сталого розвитку аграрного сектору

Запропонована модель відображає систему підтримки прийняття відповідних рішень, тобто програмні засоби, що забезпечують опис параметрів об'єкта (яким керують або який досліджують) і зв'язків між ними, а також доступ до системи інформаційного забезпечення аграрного сектору. Поряд із цим її можна визначити як модель, що описує інформаційні процеси або містить інформацію про властивості та стан об'єктів, процесів, явищ а також взаємодію із зовнішнім середовищем.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення і запропоновано практичні підходи щодо побудови та функціонування системи інформаційного забезпечення ефективного розвитку аграрного сектору як одного з факторів підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва, забезпечення продовольчої безпеки країни та підвищення рівня якості соціальних складових життя населення в сільській місцевості.

Результати дослідження дозволяють зробити наступні висновки:

1. На підставі узагальнення наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів розкрито сутність поняття та зміст інформаційного забезпечення як забезпечуючої складової інформаційної системи, сформульовано основні вимоги та етапи побудови системи інформаційного забезпечення аграрного сектору. Система повинна відображати стан галузей у будь-який момент часу для оперативного формування та видачі повної, об'єктивної і достовірної інформації, необхідної для прийняття оперативних рішень щодо ефективного розвитку всього аграрного сектору.

2. Обґрунтовано, що інтелектуальною основою системи інформаційного забезпечення є інформаційні ресурси. Сьогодні практично відсутня координація під час створення та систематизації інформаційних галузевих ресурсів різних видів і типів. У роботі узагальнено методичні підходи щодо формування інформаційних ресурсів аграрного сектору, основні напрями використання їх як аналітичної складової системи інформаційного обслуговування користувачів усіх рівнів. Наголошено, що забезпечувати формування, супровід та використання інформаційних ресурсів має інформаційна інфраструктура, основні компоненти якої забезпечать доступ до централізованих та розподілених баз даних системи інформаційного забезпечення аграрного сектору.

3. З метою визначення передумов та чинників впровадження системи інформаційного забезпечення галузі проаналізовано рівень інформатизації аграрного сектору на основі Національної системи індикаторів та інтегрованих індексів оцінки рівня розвитку інформаційного суспільства в Україні та рівень проникнення інформаційних технологій у життєдіяльність суспільства, зокрема в сільське господарство Київської області. За результатами аналізу спостерігається динаміка від пасивної до сильної тенденції зміни індикаторів розвитку інформаційного суспільства, зокрема збільшення частки витрат на інформатизацію у сукупній структурі інвестицій у сільське господарство на 3,62 відсоткового пункту, також суттєве збільшення саме витрат на інформаційне забезпечення у загальних витратах на інформатизацію. Це дає підстави стверджувати, що досліджувана область має значні можливості та переваги, як столичний регіон для високого ступеня розбудови інформаційного простору в аграрному секторі України.

4. Головною передумовою організації інформаційного пошуку є інформаційна потреба. Базовими поняттями оцінювання ефективності цього пошуку є релевантність та пертинентність, які характеризують перехід інформації в категорію «знання». Запропоновано методичні підходи щодо формалізації рівня задоволення інформаційних потреб аграрного сектору, що враховує саме пертинентність – якісну усвідомлену оцінку ефективності інформаційного пошуку – Загальний інформаційний рахунок. Цей показник використано, як ознаку для кореляційного аналізу факторів (видів інформаційних джерел (ресурсів)), їх взаємодії, спрямованої на підвищення економічної ефективності господарської діяльності, що можливо за симетричного доступу суб'єктів господарювання до системи інформаційного забезпечення аграрного сектору.

5. Впровадження системи інформаційного та консультаційного забезпечення аграрного сектору має супроводжувати оцінка ефективності реалізації інвестиційних проектів. У роботі запропоновано інтегровану оцінку ефективності впровадження інформаційних систем в аграрному секторі, що враховує систему показників економічної ефективності і результативності та відображає соціально-економічний ефект впровадження. У ході дослідження здійснено економічний аналіз ефективності проекту впровадження інформаційної системи аграрного сектору регіону. Чистий дисконтований дохід становить 2,2 млн грн, а на кожен інвестований у проект гривню до кінця 2017 року прямий і непрямий прибуток досягне 2 грн.

6. Виявлено, що ефективність впровадження інноваційно-інвестиційних проектів в аграрний сектор пов'язана з обсягом та якістю інформації, що мінімізують ризик прийняття рішень щодо їх реалізації. З цією метою запропоновано модель визначення оптимального обсягу інформаційного забезпечення, що зменшує рівень невизначеності, а саме ймовірність втрати інвестицій під час реалізації інноваційних проектів в аграрному секторі. Система обмежень моделі включає елементи алгоритму емпіричного оцінювання, де ймовірність враховує як системний ризик, так і несистемний, що визначається неправильним вибором стратегії впровадження у вигляді збільшення невиправданих витрат на додаткову інформацію. Встановлено, що надмірний обсяг інформації збільшує ризик втрати інвестицій під час реалізації інноваційного проекту.

7. Запропоновано методичні підходи щодо формування інноваційної складової системи інформаційного забезпечення аграрного сектору. Визначено також роль розвинутої системи сільськогосподарського дорадництва як посередника впровадження найбільш перспективних для сільського господарства досягнень науково-технічного прогресу, що призведе до зниження витрат на одиницю сільськогосподарської продукції і продовольства за рахунок підвищення ефективності виробництва та його конкурентоспроможності на внутрішньому і світовому ринках.

8. Обґрунтовано структурну організаційно-інформаційну модель сталого розвитку аграрного сектору як динамічну систему, із застосуванням методів, заснованих на системному аналізі, враховуючи й поєднуючи методологічні підходи до проектування організаційної структури управління та її інформаційної системи. Остання має бути структурована по всіх інших функціональних підсистемах: економічній, інноваційній, соціальній, екологічній, які є суб'єктами управління

аграрного сектору. Отже, ефективний розвиток аграрного сектору має супроводжувати система інформаційного забезпечення, побудована за технологією відкритих економічних систем, з урахуванням просторових особливостей галузі.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Рогоза Н. А. Глобалізація та інформатизація економіки як передумови ефективного розвитку аграрного сектора України / Н. А. Рогоза // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип. 168. – Ч. 2. – С. 123–128.
2. Рогоза Н. А. Дорадча діяльність у системі інформаційного забезпечення АПК / Н. А. Рогоза // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2008. – Вип. 131. – С. 305–307.
3. Рогоза Н. А. Елементи інноваційної підсистеми у розвитку дорадництва / Н. А. Рогоза // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2013. – Вип. 181. – Ч. 2. – С. 288–293.
4. Рогоза Н. А. Інформаційне забезпечення як фактор зростання ефективного функціонування аграрного ринку України / Н. А. Рогоза // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2010. – Вип. 154. – Ч. 2. – С. 279–287.
5. Рогоза Н. А. Інформаційні потреби суб'єктів господарювання АПК / Н. А. Рогоза // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2008. – Вип. 124. – С. 383–388.
6. Скрипник А. В. Методологічні основи визначення обсягу інформації для реалізації інноваційних проектів в аграрній сфері / А. В. Скрипник, **Н. А. Рогоза** // Економіка АПК. – 2012. – № 3. – С. 102–107. (*здобувачем проведено оцінку впливу обсягу інформації на ймовірність втрати інвестицій при реалізації інноваційних проектів в аграрному секторі*).
7. Рогоза Н. А. Інформація у системі ресурсного забезпечення управління агропромисловим комплексом / Н. А. Рогоза // Економіка та управління АПК: зб. наук. пр. / Білоцерк. нац. аграр. ун-т. – Біла Церква, 2013. – Вип. 10 (102). – С. 148–151.
8. Рогоза Н. А. Інфраструктура інноваційного розвитку регіонального агропромислового комплексу / Н. А. Рогоза // Проблеми науки: міжгалузевий наук.-практ. журн. – 2014. – № 45 (160–161). – С. 50–54.
9. Рогоза Н. А. Моделювання формування організаційної структури регіонального агропромислового комплексу на інноваційній основі / Н. А. Рогоза // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип. 168. – Ч. 3. – С. 204–207.
10. Рогоза Н. А. Напрями інформаційного забезпечення в регулюванні розвитку сільських територій / Н. А. Рогоза // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип. 163. – Ч. 3. – С. 369–372.

11. Рогоза Н. А. Оцінка потоків управлінської інформації у регіональному АПК / Н. А. Рогоза // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2008. – Вип. 120. – С. 107–111.

12. Рогоза Н. А. Управління інформаційними ресурсами АПК / Н. А. Рогоза // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2007. – Вип. 110. – Ч. 1. – С. 210–214.

13. Рогоза Н. А. Формування інформаційних потреб суб'єктів господарювання регіонального АПК / Н. А. Рогоза // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2012. – Вип. 177. – Ч. 1. – С. 312–318.

**Стаття у науковому фаховому виданні України,
включеному до міжнародної наукометричної бази:**

14. Рогоза Н. А. Оцінка ефективності функціонування інформаційної системи регіонального АПК / Н. А. Рогоза // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2014. – Вип. 200. – Ч. 2. – С. 210–215.

Стаття у науковому виданні іншої держави:

15. Рогоза Н. А. Обґрунтування моделі інформаційно-організаційної структури регіонального АПК на засадах сталого розвитку / Н. А. Рогоза // Съвременни проблеми на регионалното развитие: Събрани статии. – Академично издателство на Аграрния университет. – Пловдив, България: Академично издателство Аграрния университет, 2014. – Т. 1. – С. 368–372.

Матеріали конференцій:

16. Рогоза Н. А. Информатизация – предпосылка эффективного развития регионального агропромышленного комплекса / Н. А. Рогоза // «Инновационные подходы в управлении агропромышленным комплексом»: XII международная научн.-практ. конф., 24–25 сент. 2013 р.: статья. – Барнаул: Алтайский отдел ГНУ СибНИИЭСХ Россельхозакадемии, 2013. – С. 345–347.

17. Рогоза Н. А. Розвиток інформаційно-консультативного забезпечення регіонального АПК / Н. А. Рогоза // «Міжнародний круглий стіл»: Міжнар. виставка рентабельного високоефективного с.-г. ІнтерАГРО, 10 лютого 2011 р.: тези доп. К.: НУБіП України, 2012. – С. 71–72.

18. Криворучко Т. О. Інформаційне забезпечення задач оптимізації структури посівних площ аграрних підприємств / Н. А. Рогоза, Т. О. Криворучко // Глобальні та регіональні проблеми інформатизації суспільств та природокористуванні '2013: II Міжнар. наук.-практ. конф., 24 вересня 2013 р.: тези доп. – К.: НУБіП України, 2013. – С. 65–67.

19. Костенко С. Моделі в експериментних системах Глобальні і регіональні проблеми інформатизації в суспільстві та природокористуванні / Сергій Костенко, **Н. А. Рогоза** // «Глобальні і регіональні проблеми інформатизації в суспільстві та

природокористуванні 2014»: II Міжнар. наук.-практ. конф, 26–27 червня 2014 р.: тези доп. – К.: НУБіП України, 2014. – С. 54–55.

20. Голячук О. С. Теорія катастроф в моделюванні кризисної динаміки розвитку відкритих систем / О. С. Голячук, **Н. А. Рогоза** // Інформаційні технології: економіка, техніка, освіта: V Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, 14–15 листопада 2014 р.: тези доп. – К.: НУБіП України, 2014. – С. 170–174.

АНОТАЦІЯ

Рогоза Н. А. Інформаційне забезпечення ефективного розвитку аграрного сектору. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, 2015.

Розкрито сутність поняття та зміст інформаційного забезпечення як забезпечуючої складової інформаційної системи, сформульовано основні вимоги та етапи побудови системи інформаційного забезпечення аграрного сектору. Обґрунтовано, що інтелектуальною основою системи інформаційного забезпечення є інформаційні ресурси; узагальнено методичні підходи щодо їх формування та основні напрями використання.

Розраховано рівень інформатизації аграрного сектору Київської області на основі індикаторів Національної системи оцінки рівня розвитку інформаційного суспільства в Україні та інтегрованих композитних індексів для визначення передумов впровадження системи інформаційного забезпечення. Запропоновано методичні підходи щодо формалізації рівня забезпечення інформаційних потреб суб'єктів господарювання та інтегровану оцінку ефективності впровадження інформаційних систем в аграрний сектор.

Формалізовано оптимізацію обсягу інформаційного забезпечення, а саме ймовірність втрати інвестицій під час реалізації інноваційних проектів в аграрному секторі та надано пропозиції щодо формування інноваційної складової в системі інформаційного забезпечення. Обґрунтовано організаційно-інформаційну модель сталого розвитку аграрного сектору як сукупності функціональних підсистем: організаційної, економічної, інноваційної, соціальної, екологічної та інформаційної.

Ключові слова: інформація, інформаційне забезпечення, інформаційні ресурси, інформаційна система, складові інформаційного забезпечення, аграрний сектор, ефективність.

АННОТАЦИЯ

Рогоза Н. А. Информационное обеспечение эффективного развития аграрного сектора. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. –

Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, Киев, 2015.

Одним из решающих факторов реализации глобализационных процессов, преодоления нынешнего кризиса в Украине является формирование современной системы информационной поддержки эффективного развития основных общественных институтов агропромышленного производства путем создания соответствующей системы информационного обеспечения на основе анализа информационных потребностей отрасли.

Исследованы теоретические аспекты содержания информационного обеспечения как обеспечивающей составляющей информационной системы, под которым понимают совокупность форм документов различных видов назначения и типов формирования, нормативной базы и реализованных решений по объемам, размещению и формам существования информации, используемой в информационной системе. Сформулированы основные требования к информационному обеспечению аграрного сектора и его модели для эффективного развития в современных условиях.

Определены роль и место информации в системе ресурсного обеспечения аграрного сектора, в частности предложены подходы к определению роли и места управленческой информации как совокупности необходимых новых и репрезентативных данных, способствующие качественному осуществлению управленческих функций в системе обеспечения современного отраслевого и регионального управления, а также определены критерии оценки качества управленческой информации. Предложены методы преодоления асимметрии информации для субъектов хозяйствования в аграрном секторе.

Объективной реальностью в управлении аграрными производственными системами стала необходимость решения задач, связанных с формированием и эффективным использованием информационных ресурсов, интеллектуальной основой информационного обеспечения. В работе определены свойства и методические подходы к технологии формирования информационных ресурсов, систематизированы их типы и виды в системе информационного обеспечения отрасли, а также обобщены доступные сегодня составляющие информационных отраслевых интернет-ресурсов.

Проанализировано состояние информатизации как предпосылки эффективного функционирования системы информационного обеспечения аграрного сектора на основе индикаторов Национальной системы развития информационного общества для страны и Киевской области (в том числе для сельского хозяйства). Научно обосновано, что информатизацию можно определить как совокупность взаимосвязанных организационных, правовых, социально-экономических, научно-технических и производственных процессов, направленных на создание условий для удовлетворения информационных потребностей.

Информационная потребность является основной предпосылкой организации эффективного информационного поиска, базовым понятием оценки которого предложена пертинентность информации, как качественная характеристика (свойство), получаемая субъектом хозяйствования в процессе информационного поиска.

С целью исследования информационных потребностей аграрного сектора предложена методика на основе показателя, учитывающего вероятность перехода информации в категорию «знания» – Общий информационный счет (Joint Information Score), который характеризует качественный уровень обеспечения информационных потребностей. Предложены методы регулирования решения проблемы асимметрии информации.

Определено, что развитие эффективного аграрного сектора должна сопровождать система информационного обеспечения, оценить эффективность которой предложено сформированной в работе интегрированной системой показателей, учитывающей две составляющие понятия «эффективность», а именно: показатели экономической эффективности и результативности. Определена расчетная эффективность проекта внедрения информационной системы на основе показателей экономического анализа.

На основе результатов исследования влияния количества информации на эффективность внедрения инновационно-инвестиционных проектов в аграрной отрасли формализовано ее достаточный (оптимальный) уровень в виде структурной модели задачи. Введены показатели, отражающие эффективность использования информации с целью уменьшения уровня риска (финансовой безопасности) и роста доходности аграрного сектора.

Инновационный тип экономики, а также агропромышленного производства, предполагает развитую информационную инфраструктуру, в частности систему информационного обеспечения, интеллектуальной составляющей которой должна стать инновационная, основной формой реализации которой является трансфер технологии. Определены методические подходы к формированию эффективной инфраструктуры инновационной составляющей отраслевого информационного обеспечения, а также место сельскохозяйственных консультационных служб в трансфере технологий, которые должны быть посредниками между субъектами инновационного процесса для аграрной отрасли, «технологическими брокерами» или «технологическими менеджерами», при содействии государственно-частного партнерства.

Обоснована модель формирования организационно-информационной модели развития аграрного сектора как динамической системы. Информационная подсистема модели является ее интеллектуальной составляющей и должна быть структурирована по всем остальным функциональным подсистемам: экономической, инновационной, социальной, экологической, которые определяют состав и содержание информационных ресурсов, их полноту и периодичность для распределенного корпоративного использования.

Ключевые слова: информация, информационное обеспечение, информационные ресурсы, информационная система, составляющие информационного обеспечения, аграрный сектор, эффективность.

SUMMARY**Rogoza N. A. Informational provision of effective development of the agricultural sector. – Manuscript.**

The dissertation to obtain scientific degree of Candidate of Economic Sciences, specialty 08.00.03 – economics and management of the national economy. – National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, 2015.

The essence of the concept and content of informational provision as providing component of information system are revealed, the basic requirements and stages of construction of information system of the agricultural sector is formulated. Proved that the intellectual foundation of information system are information resources, methodological approaches to their formation and main directions of use are generalized.

Level of informatization of the agricultural sector of Kyiv region on the basis of the National System of indicators assessing the level of development of information society in Ukraine and integrated composite index to determine the preconditions for implementation of information system is calculated. Methodical approaches to formalization of level of provision of information needs of business entities and integrated assessment of effectiveness of implementation of information systems in the agricultural sector are suggested.

Optimization of volume of informational provision is formalized, namely the probability of loss of investment attached to the implementation of innovative projects in the agricultural sector and suggestions for the formation of innovative component in the information system are provided. Organizational and informational model of sustainable development of the agricultural sector as a set of functional subsystems: organizational, economic, innovation, social, environmental, and information are substantiated.

Keywords: information, informational provision, information resources, information system, components of information provision, the agricultural sector, efficiency.

Підписано до друку 20.11.2015 р. Зам. № 1684
Формат 60х90 1/16. Папір офсетний. Друк – різнографія.
Наклад 100 прим. Ум. друк. арк. 0,9
Друк «ЦП «КОМПРИНТ», Свідоцтво ДК №4131, від 04.08.2011р.
м. Київ, вул. Предславинська, 28
528-05-42, 067-209-54-30